

lice čestitosti i idealizmu mladog naraštaja u Bosni i Hercegovini. Njegova osuda bila je uvod za daljnje nemilosrdno uništavanje svih čestitih elemenata unutar muslimanske mladeži. Vodili su ih ni krive ni dužne na stratišta i njima punili zatvore i logore za prisilne radove, dok su se ordinarni zločinci šetali i još uvijek šeću ulicama Sarajeva, Zagreba, Beograda i drugih gradova. S. B.—

ANDRIJA RADOSLAV GLAVAŠ - BUEROV (1909.—1945.)

KAO da ga opet vidim, kako se nasmijano diže i vatreno diskutira u seminaru profesora Antuna Barca. Njegovu riječ u diskusijama o hrvatskoj modernoj književnosti svi smo mi studenti napeto očekivali i pratili s oduševljenjem. Andrija Glavaš je materijal uvijek do u tančine poznavao, a stajao je na izrazito antimarksističkom stanovištu. Zbog toga se i strastveno grabio u koštac s Dvoržakom i Čubelićem, predstavnicima "crvenih" na zagrebačkom Sveučilištu malo prije početka Drugog svjetskog rata. Glavaš je bio i odličan govornik, a njegov savršeni hrvatski jezik donosio je šum naših rijeka, snagu i ljepotu njegovih ponosnih hercegovačkih planina.

Zaista, Andrija Glavaš bio je čovjek velike kulture, čvrstih principa, a uz to jednostavan i pristupačan. Nešto radosno je zračilo iz njegove ličnosti, te su se svi oko njega razvedravali. Drugovi su ga cijevali i voljeli, a djaci upravo obožavali. Ni jedan djak gimnazije na širokom Brijegu ne će zaboraviti svog nastavnika hrvatskog jezika, Andriju Glavaša. Upoznavajući svoje učenike s ljepotom hrvatske književnosti, Glavaš je ujedno razvijao ljubav prema hrvatstvu uopće.

Glavaš je studirao i u Francuskoj i Italiji te je dobro poznavao jezike i književnosti tih romanskih naroda. Njegovi kritički članci o hrvatsvoj i stranoj književnosti pokazuju solidnu stručnu spremu i izgradjeni stil. Njegova doktorska disertacija "*Jakša Čedomil — osvivač moderne hrvatske kritike*" (Zagreb, 1942.), dragocjen je prilog za proučavanje hrvatske književnosti. Radio je na njoj godinama i rijetkom marljivošću sakupljao podatke. Iznoseći rad Jakše Čedomila, Glavaš je dokazao, da smo mi Hrvati imali ljude, koji su se stručno bavili literarnom kritikom u vrijeme, kad se ta književna vrsta istom počela razvijati u stranome svijetu. Ima dosta sličnosti između Jakše Čedomila i Glavaša, i to ne samo u tome, što su obojica bili svećenici, koji su mnogo putovali i posebno dobro poznavali talijansku i francusku književnost. I jedan i drugi neumorno prate živu književnost i u svoje kritike unose mnogo duha i srca. Obojica vjeruju u snagu hrvatske književnosti i zastupaju vitalističko shvatanje umjetnosti, koja je izraz života, prilika i okoline: "Narodni književni velikani hrane se, slično pelikanu, krvlju svoga naroda". (1878.). U svojoj je disertaciji osvijetlio tragiku ličnosti Jakše Čedomila, kojemu je život i kao svećeniku i kao književnom kritiku bio često pun gorčine. On ističe njegovu trostruku smrt: 1903. umire za književnost Jakša Čedomil, 1907. umire za javne crkvene službe dr. Jakov Čuka, a čovjek Jakov Čuka umire tek 1928.

Glavaševi članci, rasprave i govori bili su odgovor onima, koji su podcjenjivali hrvatsku književnost, naglašavali njen diletantizam i isticali, da tek Krleža znači početak ozbiljne književnosti kod Hrvata.

Posljednji put vidjela sam Glavaša dan prije ulaska partizana u Zagreb. Nije htio da bježi, već je mirno ostao na svom mjestu. Prošlo je bilo nekoliko dana. U prvoj objavljenoj listi strijeljanih nalazilo se i ime: Andrija Radoslav Glavaš.

RUŽA BAJURIN

MARIJAN MATIJAŠEVIĆ (1910.—1945.)

U JEDNOJ svojoj pjesmi (Plesači) pjesnik Marijan Matijašević pjeva: "Kad je zastor preko bine pao — izosta pljesak da nitko nije znao", pa time kao da je okarakterizirao i svoj mestanak iz života, iz kojeg je nestao na način, da to nitko nije znao i da mu se danas ni za grob ne zna. Tek jedno se znade: iz njegova stana u Zagrebu u noć ga je odvela skupina onih, koji odvođe u smrt... Iza nje ga je ostao prigušen krik njegove žene, i mrak na zagrebačkim ulicama...

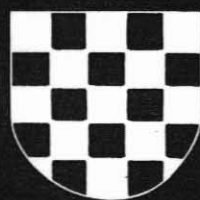
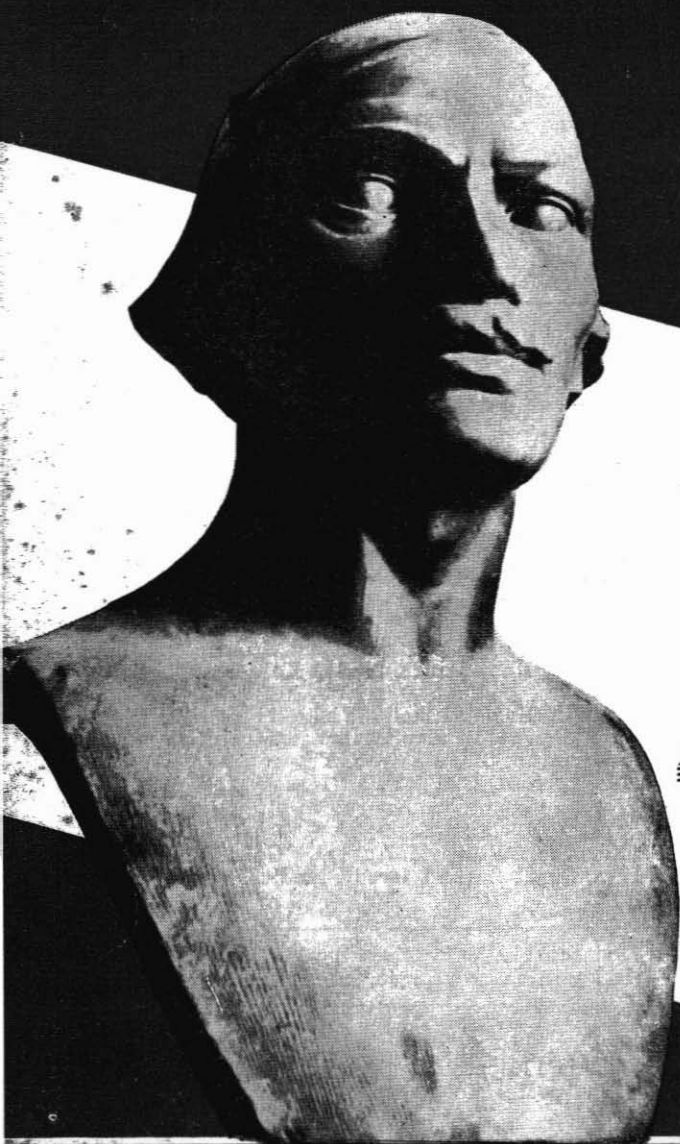
Rodjen 8. svibnja 1910. u Aljmašu, realnu je gimnaziju svršio u Osijeku, šumarstvo je diplomirao i pravo apsolvirao na Hrvatskom sveučilištu u Zagrebu. Šumarsko ga je zvanje zadržalo po zabitnim mjestima, daleko od svadkog kulturnog života, i tih su sedam teških i neplodnih godina dale pesimističan prizvuk njegovim pjesmama. Za vrijeme NDH bio je kraće vrijeme na službi u Slovačkoj, a u svibnju 1945. došli su "oslobodioci", i odveli ga u smrt.

Matijašević se prvi put javlja u Matičinoj "Hrvatskoj Reviji" (1929.), iza čega nastavlja suradnjom po raznim književnim listovima. God. 1931. više je Matijaševićevih pjesama u knjizi "*Lirika šestorice*", nakon čega izda dvije samostalne knjige pjesama: *I licu gnjevnom* (1936.) i *Nemir samoće* (1941.). Osim pjesama, pisao je i u novinama prikaze i feljtone, a također i gospodarske članke. Prevodio je s njemačkog i slovačkog. Mnoge se njegove pjesme prevedene na njemački, talijanski, češki i slovački.

Mada je Matijašević tipična lirski narav, kasnije napušta liriku, jer ga sve više zanima kazalište. Njegova je prva drama *U brodoložmu* (1944.) postigla i kod kritike i kod publike lijep uspjeh, pa se, po osobnom priznanju, Matijašević sve više bavio kazalištem. Uza sve to, Matijašević je u svojim laganim, prpošnim i zvonkim stihovima znao izraziti neke svježije akcente, koji su izvorni, neke sadržaje toliko osobne a opet opće ljudske (Pismo majci, Pjesma ostavljenog muža), da će Matijašević ostati u hrvatskoj lirici kao jedan od onih, koji su joj donijeli neka osvježenja. Danas je, naravno, kao i mnogi drugi, u Hrvatskoj prešućen. — (Vn.—)

Mons. Dr. JANKO ŠIMRAK (1883.—1946.)

ŠIMRAKA možemo promatrati kao crkvenog čovjeka, političara i učenjaka. Kao političar ovdje nas najmanje zanima, budući da je umro kao biskup i čitavo vrijeme rata ostao izvan političke djelatnosti. Njegova smrt je uslijedila zbog posljedica mučenja po komunističkim zatvorima i zbog nedostatka liječenja (trpio je od šećerne bolesti), tako da se može govoriti o mučeniku, koji je pao kao žrtva srpske i komunističke mržnje na križevačku grkokatoličku biskupiju, kao dostojan nasljednik njezina osnivača Pavla Zorčića, također mučenika sv. Jedinstva. Upravo Šimrak je, proučavajući povijest u

DIJEPA NAŠA DOMOVINO. 々々
OJ JUNAČKA ZEMLJO MILA
STARE SLAVE DJEDOVINO.
DA BI VAZDA SRETNJA BILA!
MILA, KANO SI NAM SLAVNA,
MILA SI NAM TI JEDINA,
MILA KUDA SI NAM RAVNA,
MILA KUDA SI PLANINA!
DRAVO, SAVO, DRINO TECI: ~~~~
NIT TI DUNAV, SILU ĆUBI,
SINJE MORE, SVIJETU RECI,
DA SVOJ NAROD HRVAT LJUBI!
DOK MU NJIVE SUNCE ĆRIJE, 々
DOK MU HRAŠĆE BURA VIJE, 々
DOK MU MRTVE ĆROB SAKRIJE,
DOK MU ŽIVO SRCE BIJE. 々々

HRVATSKA REVIIJA

LA REVISTA CROATA